

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „РИМСКО ПРАВО – СКРИПТА II“ ОД ДОЦ. Д-Р
ДИМИТАР АПАСИЕВ, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1102-84/27 (23.5.2019 г.) од 177. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 22 мај 2019 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р **Мирјана Поленак-Аќимовска**, редовен професор во пензија, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје;
- д-р **Војо Беловски**, редовен професор, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **„РИМСКО ПРАВО – СКРИПТА II“** од авторот доц. д-р **Димитар Апасиев**, наменет за студентите на прв циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

* * *

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет при УГД го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Општи податоци за ракописот

Ова учебно помагало, односно интерна електронска скрипта од авторот доц. д-р Димитар Апасиев носи наслов „РИМСКО ПРАВО – СКРИПТА II“ со поднаслов „Судовите во Републиката“.

Скриптата е наменета за студентите од прва година на Правниот факултет при УГД, коишто во вториот (парен/летен) семестар го слушаат задолжителниот предмет Римско право, со број на часови 3+2+2, кој носи 8 ЕКТС кредити.

Приложениот ракопис е во согласност со Наставната програма / силабусот по конкретниот предмет и опфаќа теми кои се покриени во курикулумот, т.е. наставната материја за студиската програма за којашто е наменет – правни студии (сите насоки).

II. Податоци за обемот на ракописот

Приложената интерна втора скрипта за рецензија содржи 155 страници уреден и технички среден и лектуриран текст на литературен македонски јазик, во стандарден JIS B5 формат (18,2 cm x 25,7 cm), со единечен проред (1,15) и големина на фонт 11 (Cambria), согласно со интерните правила и упатства на издавачот.

Ракописот за скриптата содржи вкупно 277 фусноти и 136 библиографски единици – класифицирани во: *Класични и средновековни дела и Книги*, од домашни и странски еминентни автори и правни романисти (дадени прво во абеледен, а потоа и во азбучен редослед). Кон крајот е приложена и *кратка биографија на авторот*.

Според предвидениот број на часови по годишниот, т.е. семестрален распоред, како и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип – обемот и содржината на вака приложениот ракопис ги задоволува постоечките зададени критериуми и стандарди.

III. Податоци за постоење на сличен или ист наслов

Според нашите сознанија досега, во македонски услови, на ниво на држава се објавени неколку научни книги кои ги обработуваат проблемите на Римското право и кои се применуваат на други универзитети:

1. Пухан, Иво. *Римско право I и II*. Скопје: Универзитет во Скопје, 1960, 1961 и 1973 (во три изменети и дополнети изданија);
2. Поленак-Аќимовска, Мирјана. *Римското право и развојот на правото на сопственост*. Скопје: Студентски збор, 1990;
3. Пухан, Иво и Мирјана Поленак-Аќимовска. *Римско право (основен учебник)*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 1991 [II издание, 1996]; [III издание, 2001]; [IV издание, 2008];
4. Пухан, Иво, Мирјана Поленак-Аќимовска, Владо Бучковски и Гоце Наумовски. *Римско право*. Скопје: УКИМ, Правен факултет „Јустинијан Први“, 2014 – на којшто Апасиев, тогаш како помлад асистент, беше вклучен при процесот на подготовка за печат, како технички уредник.
5. Апасиев, Димитар. *Римско право – скрипта I*. Штип: УГД [Е-библиотека], 2015.
6. Апасиев, Димитар. *Римско судско право – I (Правосудниот систем во времето на Кралството)*. Скопје: Magna Carta [Едиција: Правна романистика], 2016.

Но, приложениов ракопис е специфичен бидејќи опфаќа една малку поинаква материја од горенаведените книги, кои првенствено се однесуваат на институциите на римското приватно право (*Ius publicum*), а делумно и на римското јавно право (*Ius publicum*). Со него студентите подетално ќе се запознаат со структурата на правосудниот систем во времето на римската Република (V–I век пр.н.е.).

Оттука, сосем оправдано цениме дека поднесените ракопис, од научно-стручен аспект, е зрел за објавување поради тоа што има потреба од поблиска анализа на овие разработени државни органи во републиканскиот Рим, како и заради детално запознавање на младите студенти по право со римските јавно-правни институции, институти, концепти и сфаќања од петвековниот период на развојот на римското републиканско преткласично право.

IV. Краток опис на содржината

Од содржински и структуролошки аспект, покрај Предговорот, ракописот содржи Вовед (*Praelectio*) и една носечка глава; плус Библиографија и Биографски податоци за авторот.

Во *Воведот*, со наслов *За римското процесно право*, авторот ја дава основата на неговото истражување од еден јуриспруденцијален аспект. Тука тој дава поширок философско-правен пристап кон темата која ќе биде разработена, објаснувајќи го римскиот т.н. систем на тужби (*Ubi remedium, ibi ius*).

Авторот, следејќи ја традиционалната римска структурологија којашто е присутна во познатите кодификаторски дела, од содржински аспект, целиот труд т.е. „книга“ (*liber*) - со оглед на ограничениот расположлив простор - го поделил на една носечка „глава“ (*capit*): *Магистратски кривични судови – коерции*. Таа, понатаму, е поделена на два главни „дела“ (*pars*) нумерирани со римски броеви – кои, пак, натаму се делат на „оддели“ (означени со големи кирилични букви); „точки“ (нумерирани со арапски броеви) и „потточки“ (соодветно означени со мали букви, со една заграда).

Првиот дел се однесува на *I. Редовни коерции – Судови во мирнодопски услови*. Тука се опфатени (А) Судовите во Рим и тоа: 1. Вишите правосудни магистрати [а) Конзули и б) Трибуни]; 2. Другите правосудни магистрати [а) Цензори, б) Претори, в) Едили и г) Квестори]; и 3. Нижите државни службеници [а) *Vigintiviri* и б) *Apparitores*]. По нив следуваат (Б) Судовите во провинциите тоа: 1. Управници и 2. Публикани.

Вториот дел се однесува на *II. Вонредни коерции – Судови во посебни околности*. Тука се опфатени (А) Вонредните судови и тоа: 1. Децемвири; 2. Триумвири; и 3. Диктатор. По нив следуваат (Б) Воените судови и тоа: 1. Главните воени судови [а) Дуксот и б) Стрoјот]; и 2. Помошните воени судови [а) Офицерско правосудство и б) Подофицерско правосудство].

ЗАКЛУЧОК

Учебното помагало „Римско право – скрипта II“ од авторот доц. д-р Димитар Апасиев претставува системско дело од областа на вториот период на развој на римската држава и право, што целосно одговара на потребите на студентите за кои е наменет. Според содржината, обемот и структурата, авторот се потрудил и успеал во тоа да направи мошне илустративен обид за приближување на оваа правно-историска материја до студентите – на мошне разбирлив, среден и прегледен начин. Освен тоа, авторот д-р Апасиев успеал да вметне и случаи на реални судења кои се одвивале во овој римски републикански период, со што материјата станува пожива и подостапна за студентите.

Од сево горенаведено, недвосмислен е заклучокот дека општата педагошка оценка за авторот и ракописот се позитивни, со оглед на богатите научни квалитети и потенцијалот на еден извонреден млад научник како што е Апасиев – па Комисијата заклучува дека приложениот ракопис ги задоволува критериумите за јавно објавување и **му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при УГД да го прифати овој позитивен рецензентски Извештај за ова учебно помагало и ракописот да го одобри за објавување во неизменета форма.**

РЕЦЕНЗЕНТИ

**Д-р Мирјана Поленак-Аќимовска,
редовен професор во пензија, с.р.**

Д-р Војо Беловски, редовен професор, с.р.